

SELVITETÄÄN SALAKIELET

3–6 kielet

Selvitetään salakielet -tehtävissä 1–3 oppilaat purkavat salakielten koodeja. Tarkoitus on kiinnostua siitä, miten eri kielet toimivat ja mitä kielioppi on sekä päästä itse lähettämään viestejä toisille salakielillä.

Tehtävän tekemiseen kuluu aikaa noin 45 minuuttia. Tehtävää varten jokaiselle oppilaalle monistetaan oheiset tehtäväpaperit. Tehtävät voidaan tehdä kaikki tai yksi kerrallaan. Tehtävän voi pilkkoa pienempiin osiin, jolloin kohdat voidaan myös tarkistaa ennen seuraavaan siirtymistä tehtävän sisällä. Oikeat vastaukset ovat kirjan lopussa.

1. I-planeetan kieli -tehtävissä oppilas selvittää salakielellä kirjoitetun viestin, jossa vokaalit on korvattu i-kirjaimilla. Oppilaan tehtävä on myös kirjoittaa viesti suomeksi ja selittää kielen toimintaperiaatteita. Tehtävissä ohjataan myös soveltamaan ajatuksia kielen toiminnasta muihin vastaaviin kieliin.
2. Vedekielestä on tehtävissä kaksi eri versiota: versio B on hieman vaikeampi, koska siinä tavut vaihtavat paikkaa toisin kuin versiossa A. Tehtävän alustus (molemmille versioille yhteinen) voidaan lukea luokassa ääneen, minkä jälkeen jokainen oppilas voi tehdä tehtäviä itse. Oppilaan tehtävä on selvittää, miten kieli toimii ja sanoittaa sen toimintaperiaatteita tehtävien avulla. Oppilas myös tuottaa itse vedekieltä toimintaperiaatteita soveltaen.
3. Kontinkielen tehtävissä oppilas selvittää, miten kontinkieli toimii esimerkkien ja pohdintakysymysten avulla. Oppilas pääsee myös soveltamaan tietouttaan ja tuottamaan salakieltä itse.

Salakielten selvittämisen jälkeen oppilaiden kanssa voidaan vielä pohtia, mitä muita salakielisiä he tietävät ja osaavatko he kenties opettaa niitä myös muille.

SELVITETÄÄN SALAKIELET

1. I-PLANEETAN KIELI

Koulullenne on lähetetty viesti i-planeetalta. Saatko selville, mitä viestissä lukee?

MIIDIN PLINIITIMMI IN VIRRISI, IMPIRISTI IN VIRRISI, PLINIITIN ISIKKIIT LINTIVIT LIKKII
LINTIKINILLI, HI HIITTIVIT RISKIT MIHIN, HI KIITIVIT MITSIT JI SIISTITTIVIT JIRVIT, HILIMMI
PILISTII PLINIITTIMME ILMAISTIN, VIITKI IITTI?

A. Yritä kirjoittaa viesti suomeksi. _____

B. Miten i-kieli toimii? Miten muodostat sanoja? _____

C. Haluat kysyä tarkennuksia i-planeetan asukailta. Kirjoita seuraavat kysymykset i-kielellä.

1. Oletko yhä vaarassa? _____

2. Millainen ilmasto on? _____

3. Kuinka monta asukasta planeetalla on? _____

4. [Oma kysymys] _____

D. I-planeetan naapurissa sijaitsee a-planeetta. Millaista kieltä siellä puhuttaisiin? Voisiko i-planeetan asukas ymmärtää a-planeetan asukasta? Kirjoita viesti a-planeetan asukkaalle.

2. VEDEKIELI

Eläkeikää lähestyvä meribiologi Hiisi Vesihissinen löysi tutkimusmatkallaan vedekieltä puhuvan kansan Itämeren syvyyksistä. Vesihissinen totesi, että hänen tutkimuksensa läpimurto on kiinni vedekansan kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Yhteistyötä varten meribiologin oli mentävä vedekielen kurssille. Kurssitehtävät osoittautuivat kuitenkin haastaviksi Vesihissiselle, jonka kouluvuosista oli kulunut jo tovi. Osaatko auttaa vedekielen kotitehtävissä, jottei Vesihissisen tarvitse menettää viimeisiä harmaita hiuksiaan?

A-VERSIO

A. Mitä seuraavat vedekieliset sanat ja virkkeet tarkoittavat suomeksi?

1. Veter vede! _____
2. Vemi täde vekuu luude? _____
3. Vemi näde veo lende vehii side. _____
4. Veo lende vei loinende. _____

B. Mitä yhteistä jokaisessa lauseessa on? _____

C. Miten vedekieli toimii? Miten muodostat sanoja? _____

D. Yritä kirjoittaa seuraavat sanat vedekielellä.

Esimerkiksi *Kivaa! → VE + kivaa + DE ! → Veki vaade!*
 Moikka! → VE + moikka + DE → Vemoik kade!

1. Heippa! _____
2. Kaunis päivä! _____
3. Kuinka vanha olet? _____
4. Mitä kieltä puhut? _____

B-VERSIO

A. Mitä seuraavat vedekieliset sanat ja virkkeet tarkoittavat suomeksi?

1. Veve terde! _____
2. Vetä mide veluu kuude? _____
3. Venä mide velen ode vesi hiide. _____
4. Velen ode veloinen ide. _____

B. Mitä yhteistä jokaisessa lauseessa on? _____

C. Miten vedekieli toimii? Miten muodostat sanoja? _____

D. Yritä kirjoittaa seuraavat sanat vedekielellä.

Esimerkiksi Kivaa! → VE + VAA KI + DE ! → Vevaa kide!

Moikka! → VE + KA MOIK + DE ! → Veka moikde!

1. Heippa! _____
2. Kaunis päivä! _____
3. Kuinka vanha olet? _____
4. Mitä kieltä puhut? _____

3. KONTINKIELI

A. Saat kaveriltasi salakielellä kirjoitetun viestin, jonka sisältö on tarkoitettu vain harvoille ja valituille. Selvitä, mitä seuraavat virkkeet tarkoittavat suomeksi. Mitä kaveri haluaa kertoa, ja missä hän haluaa tavata?

1. Koi montti! _____

2. Korvaa antti kota mintti?! _____

3. Korron kentti konulle sintti kolaisuuden santti. _____

4. Koidän mentti kopettaja ontti kon ontti kouto ontti. _____

5. Kon häntti kon ontti koina antti kuokassa lontti. _____

6. Kuulen lontti, kotta entti kopettaja ontti kasuu ontti koulussa kontti. _____

7. Kakoilen vontti kopettajan ontti kuonetta hontti konaan täntti. _____

8. Kohdaan näntti kokkunan intti kolla antti! _____

B. Mitä yhteistä jokaisessa lauseessa on? _____

C. Miten kontin kieli toimii? Miten muodostat sanoja? _____

D. Yritä kirjoittaa seuraavat virkkeet kontinkielelle.

Esimerkiksi *Jee! → Jee kontti! → Koe jentti!*

Hyvä juttu! → Hyvä kontti juttu kontti! → Kovä hyntti kottu juntti!

A. Miten menee? _____

B. Tosi hyvin! _____

C. Mikä sun nimi on? _____

D. Mun nimi on Elisa. _____

